

KORIŠTENJE VODNIH SNAGA

STROJARNICE

Uvod

- STROJARNICA – u širem smislu
 - Skup građevina i opreme koja se koristi za pretvaranje energije vode u električnu energiju i njenu predaju u distribucijsku mrežu
- Položaj – dispozicija – strojarnice ovisi o cjelokupnom rješenju HE i definira se na osnovi koncepcije korištenja energije vodotoka, lokalnim uvjetima i ekonomskim karakteristikama rješenja

Uvod

□ STROJARNICA – u širem smislu

- Skup građevina i opreme koja se koristi za pretvaranje energije vode u električnu energiju i njenu predaju u distribucijsku mrežu

□ Dispozicija ovisi o:

- Cjelokupnom rješenju postrojenja i terenskim uvjetima
- Uvjetima privoda i odvoda vode
- Tipu HE
- Veličini, tipu i broju agregata
- Specijalnim uvjetima
- Elektrostrojarskom rješenju

Uvod

□ Oprema u sklopu strojarnice

- TURBINA/e - osnovni proizvodni stroj
 - Definira osnovne dimenzije strojarnice i njen visinski položaj
- GENERATORI
- TRANSFORMATORi
- RASKLOPNO POSTROJENJE
- UREĐAJI UPRAVLJANJA, ZAŠTITE I DOJAVE
- POMOĆNI UREĐAJI
 - Vlastita potrošnja
 - Rashladni i drenažni sustav
 - Dizalice i unutarnji transport
 - Opskrba komprimiranim zrakom i sl.

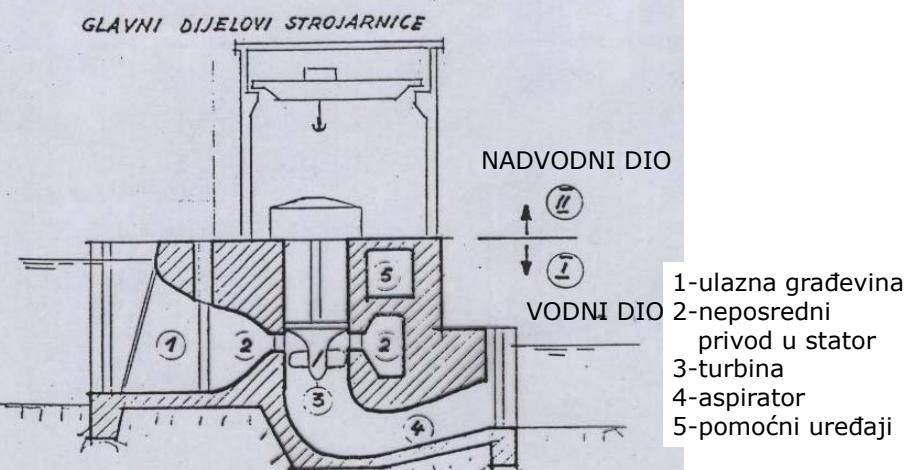
Dispozicija i rješenja

- Prema padu
 - niskotlačne
 - srednjetlačne
 - visokotlačne
- Prema rješenju zgrade strojarnice
 - Konvencionalne - površinske
 - Podzemne
 - U oknu
- Prema položaju osi turbine
 - s vertikalnom osi
 - s vodoravnom osi
 - s kosom osi

NISKOTLAČNE HE

- Pad do 30m
- Pribranska ili derivacijska
- Zgrada strojarnice dio brane ili se nalazi na derivaciji, te se konstruira i izvodi kao i brana
- U pravilu površinske
- Prema položaju osi turbine
 - s vertikalnom osi
 - s vodoravnom osi
- Obzirom na pad koriste se cijevne i Kaplan turbine

NISKOTLAČNE HE

NISKOTLAČNE HE – nadvodni dio strojarnice

□ STROJARNICA u užem smislu

- Generatori
- Ev. turbine (s horizontalnom osovinom)
- Regulatori turbina s uređajem za pogon tlačnim uljem
- Agregati za uzbuđenje glavnih generatora
- Pomoćni uređaji
- Pokretna dizalica

□ MONTAŽNI PROSTOR

□ TRANSFORMATORI

□ RASKLOPNO POSTROJENJE

□ KOMANDNI PROSTOR

□ POMOĆNE PROSTORIJE

NISKOTLAČNE HE – strojarnica

- Ovisno o položaju osi turbine
 - Vertikalna os – najčešće – prednosti
 - Niski položaj turbine
 - Povoljan privod vode
 - Visok položaj generatora
 - Uži mašinski prostor
 - Horizontalna os
 - U situaciji mogući položaji
 - Okomito na os zgrade
 - Paralelno s osi zgrade
 - Koso na os zgrade

NISKOTLAČNE HE - dispozicija

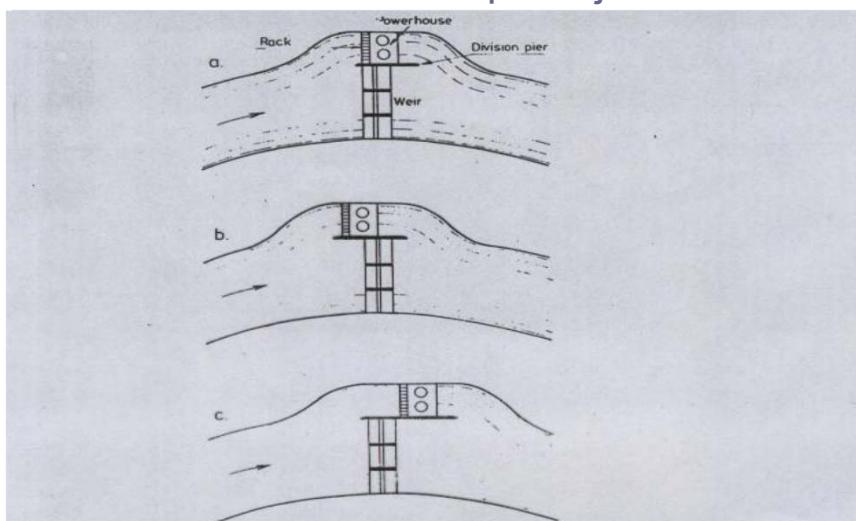

Fig. 16/34. Relative positions of powerhouse and weir: a) powerhouse in line with the weir,
b) powerhouse set upstream, c) powerhouse set downstream

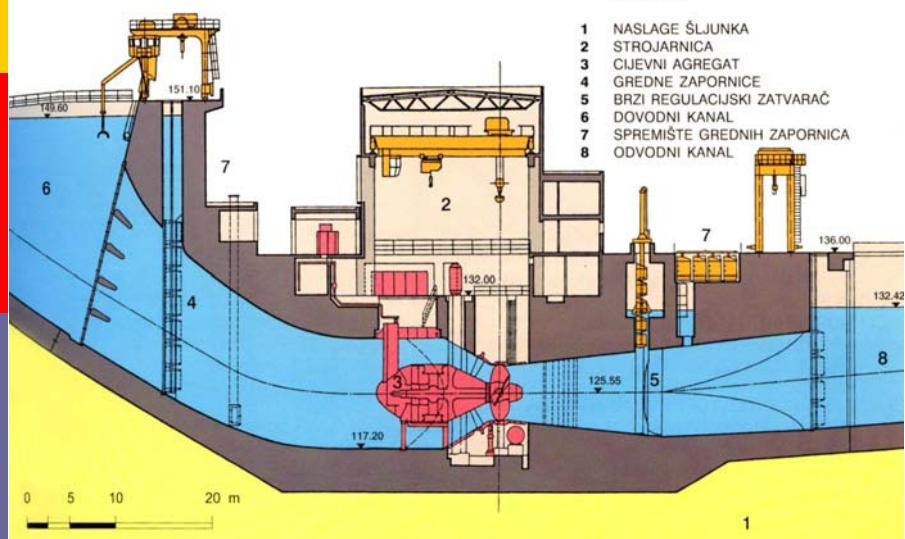
NISKOTLAČNE HE - HE Dubrava

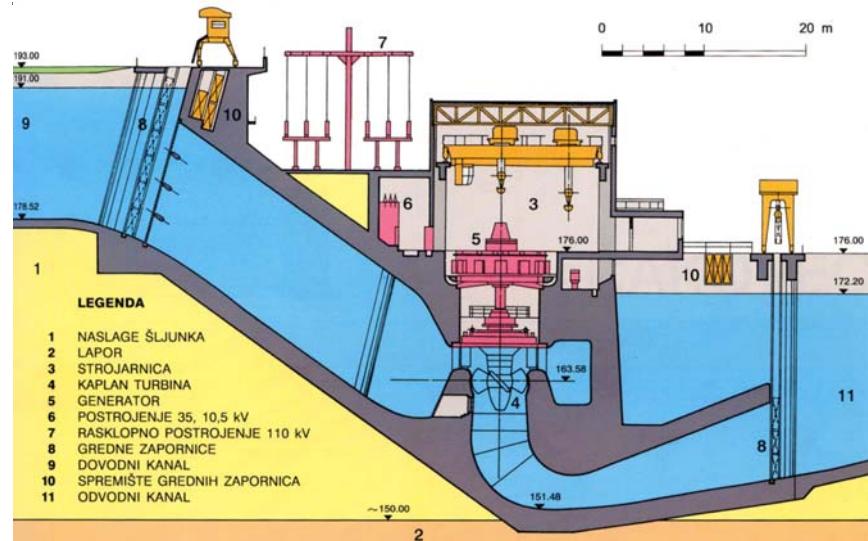
NISKOTLAČNE HE - HE Dubrava

LEGENDA

- 1 NASLAGE ŠLJUNKA
- 2 STROJARNICA
- 3 CIJEVNI AGREGAT
- 4 GREDNE ZAPORNICE
- 5 BRZI REGULACIJSKI ZATVARAČ
- 6 DOVODNI KANAL
- 7 SPREMIŠTE GREDNIH ZAPORNICA
- 8 ODVODNI KANAL

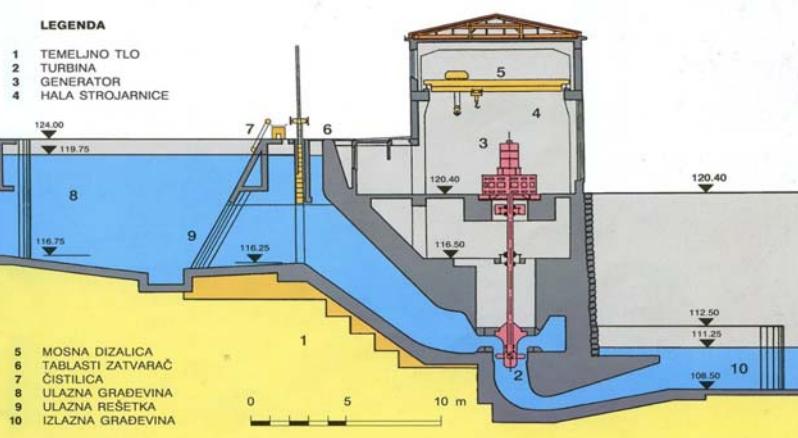
NISKOTLAČNE HE - HE Varaždin

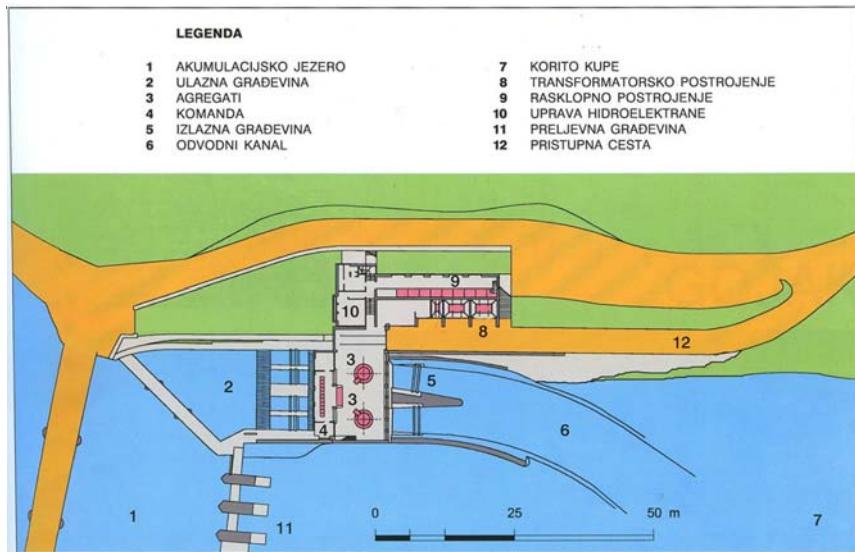
HE Ozalj

Protočna,
pribranska HE

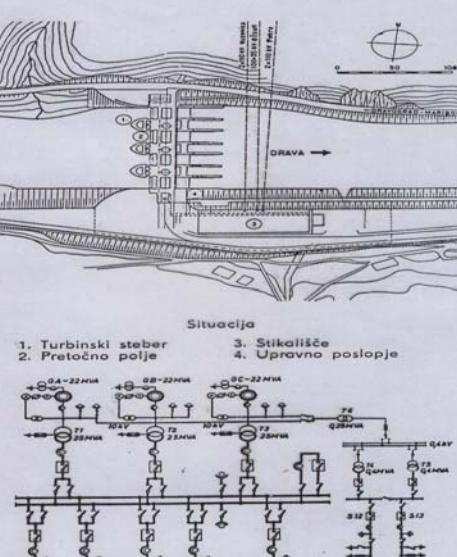
Kaplan t.-2x1,3MW

HE Ozalj

NISKOTLAČNE HE s agregatima u riječnim stupovima

NISKOTLAČNE HE - preljevne HE

- Strojarnica je ugrađena u tijelo brane
- Turbine
 - Cijevne
 - Kaplan ili propeler na horizontalnoj ili vertikalnoj osi

SREDNJETLAČNE HE - pribranske HE

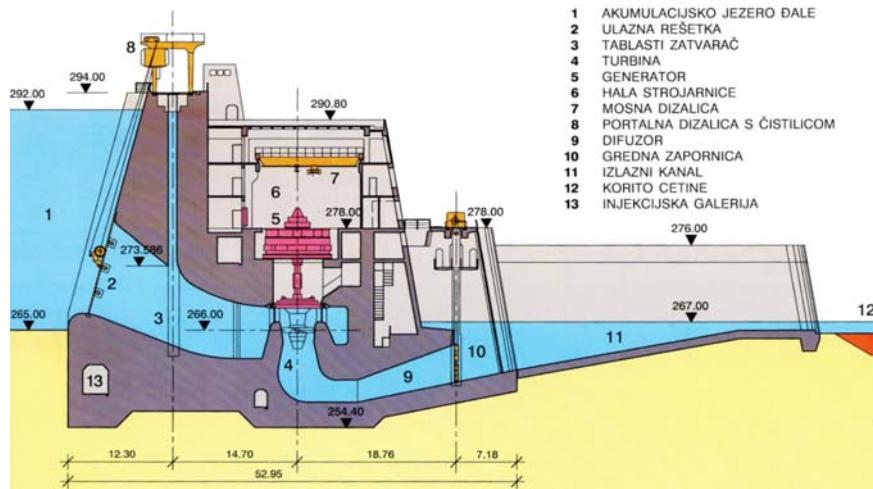
- Brana i strojarnica u statičkom smislu nezavisni – dilatacijska spojnica
- Transformatori i prijenosni uređaji najčešće između brane i strojarnice
- Zbog kratkog dovoda nije neophodan predturbinski zatvarač
- Slapište brane se od izlaznog dijela iz turbine razdvaja zidom koji sprečava sekundarna strujanja i nepovoljan utjecaj na rad turbine
- Ovisno o padu ugrađuju se Kaplan, Francis ili dijagonalne turbine

HE Đale

pribranska HE
Kaplan t. 2x20,4MW

LEGENDA

- 1 AKUMULACIJSKO JEZERO ĐALE
- 2 ULAZNA REŠETKA
- 3 TABLASTI ZATVARAČ
- 4 TURBINA
- 5 GENERATOR
- 6 HALA STROJARNICE
- 7 MOSNA DIZALICA
- 8 PORTALNA DIZALICA S ČISTILICOM
- 9 DIFUZOR
- 10 GREDNA ZAPORNICA
- 11 IZLAZNI KANAL
- 12 KORITO CETINE
- 13 INJEKCIJSKA GALERIJA

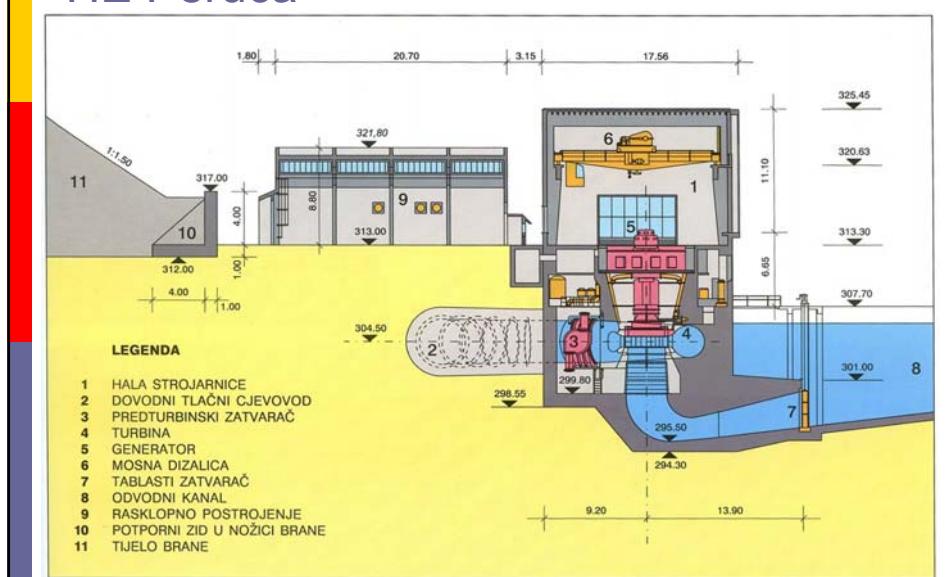

SREDNJETLAČNE i VISOKOTLAČNE HE

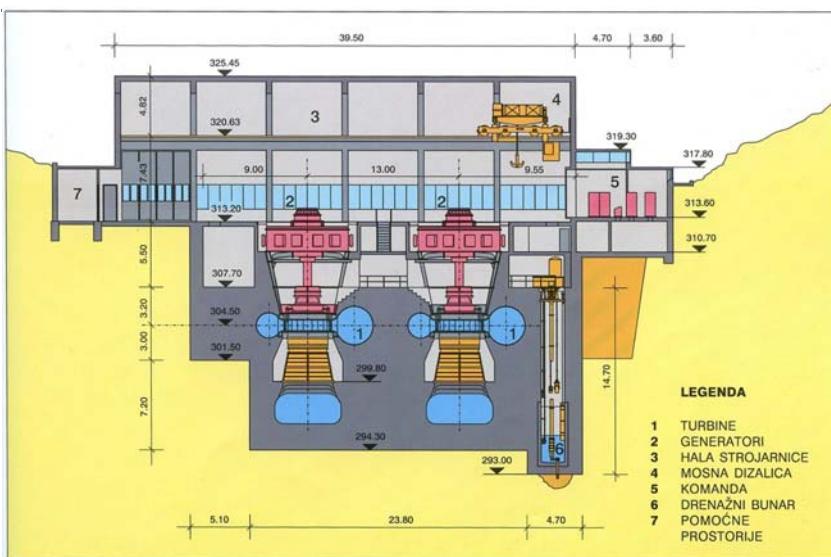
- Strojarnica je potpuno zasebna građevina koja je s ostalim građevinama HE povezana dovodom (najčešće **tlačni cjevovod**)
- Turbina – najčešće: Francis ili Pelton s vertikalnom ili horizontalnom osi
- U pravilu opremljena predturbinskim zatvaračem
- Dispozicija – NADZEMNE ILI PODZEMNE

HE Peruća

pribranska HE
Francis t. 2x21,3MW

HE Peruća

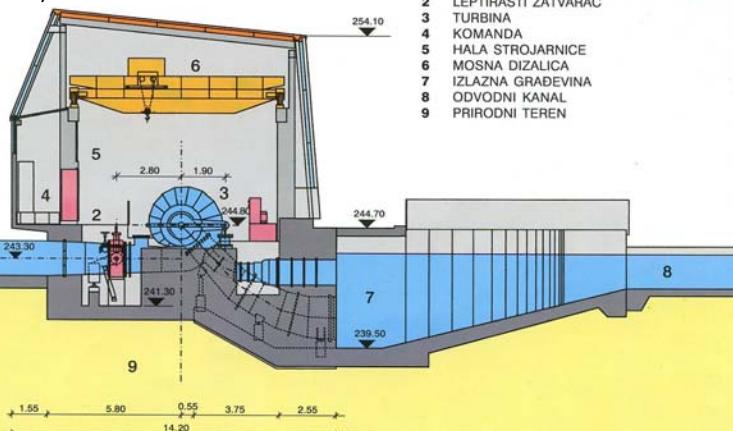

HE Golubić

visokotlačna,
derivacijska HE
Francis t. 2x3,75MW

LEGENDA

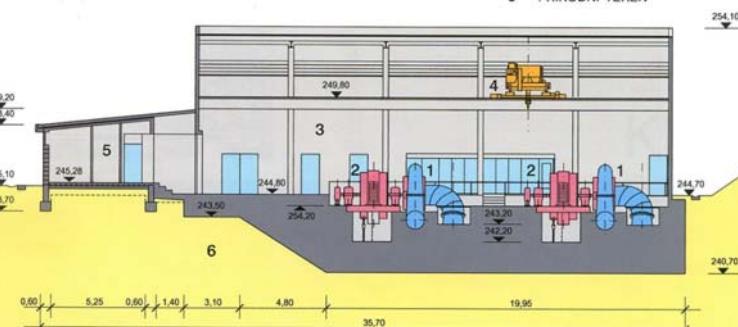
- 1 ČELIČNI TLAČNI CJEVOD
- 2 LEPTIRASTI ZATVARAĆ
- 3 TURBINA
- 4 KOMANDA
- 5 HALA STROJARNICE
- 6 MOSNA DIZALICA
- 7 IZLAZNA GRADEVINA
- 8 ODVODNI KANAL
- 9 PRIRODNI TEREN

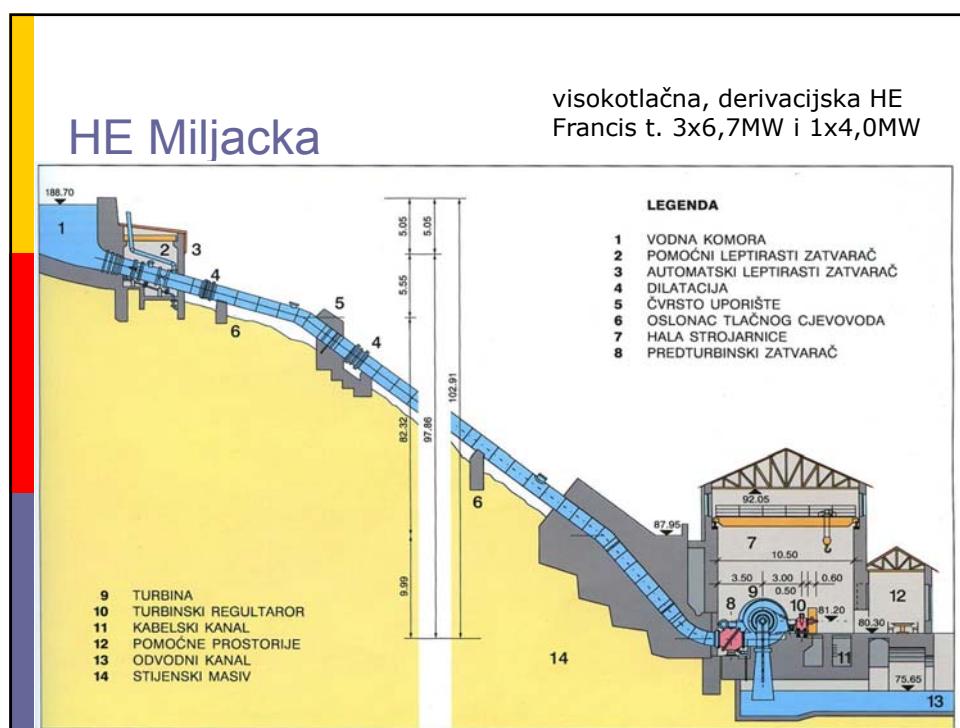
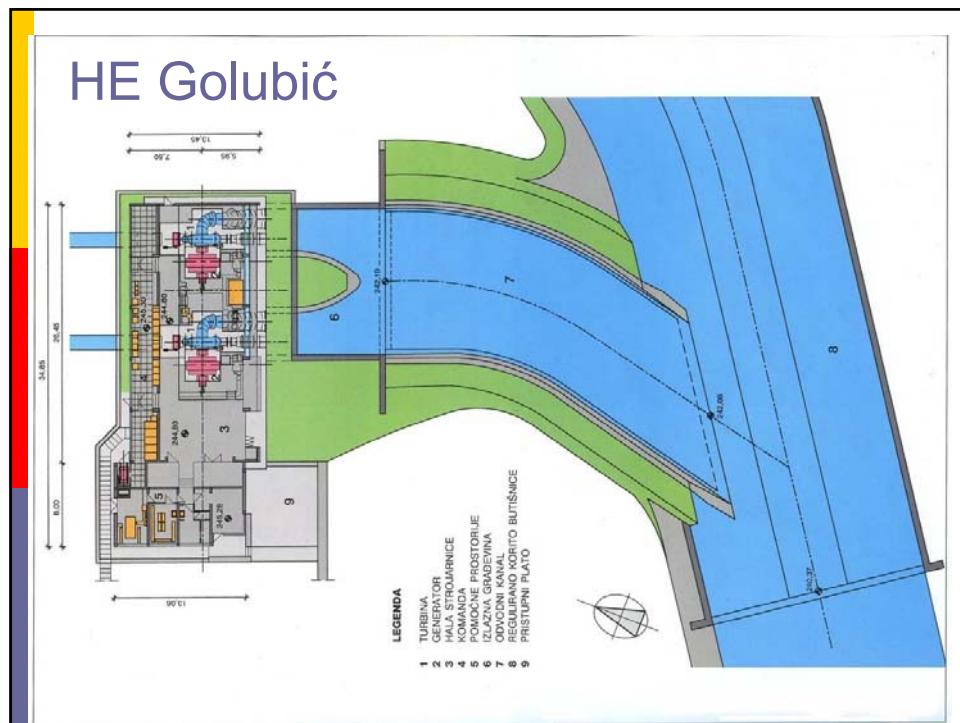

HE Golubić

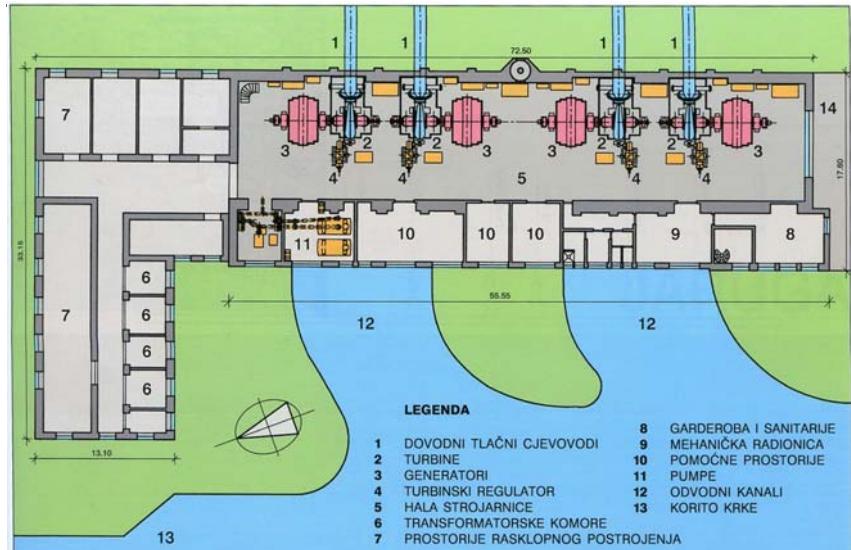
LEGENDA

- 1 TURBINA
- 2 GENERATOR
- 3 HALA STROJARNICE
- 4 MOSNA DIZALICA
- 5 POMOĆNE PROSTORIJE
- 6 PRIRODNI TEREN

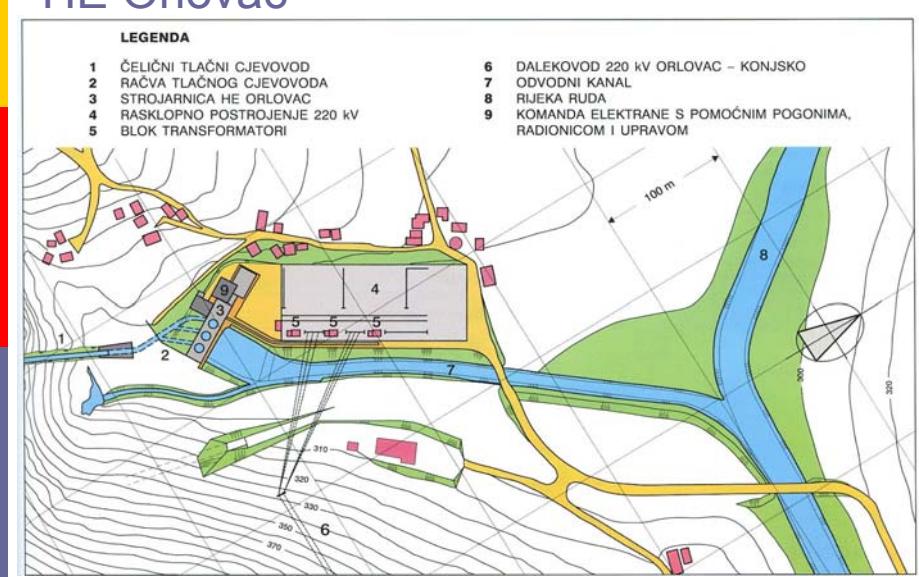

HE Miljacka

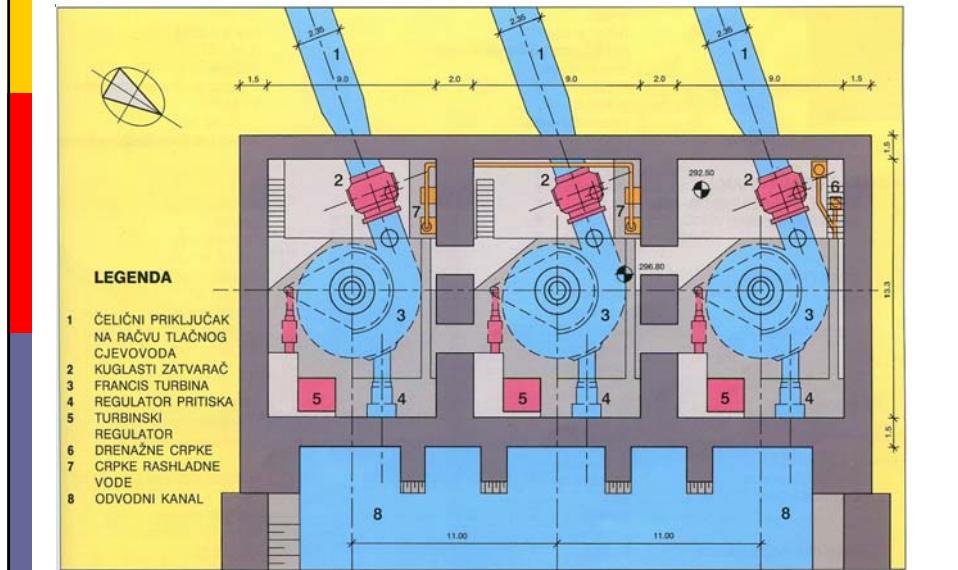

HE Orlovac

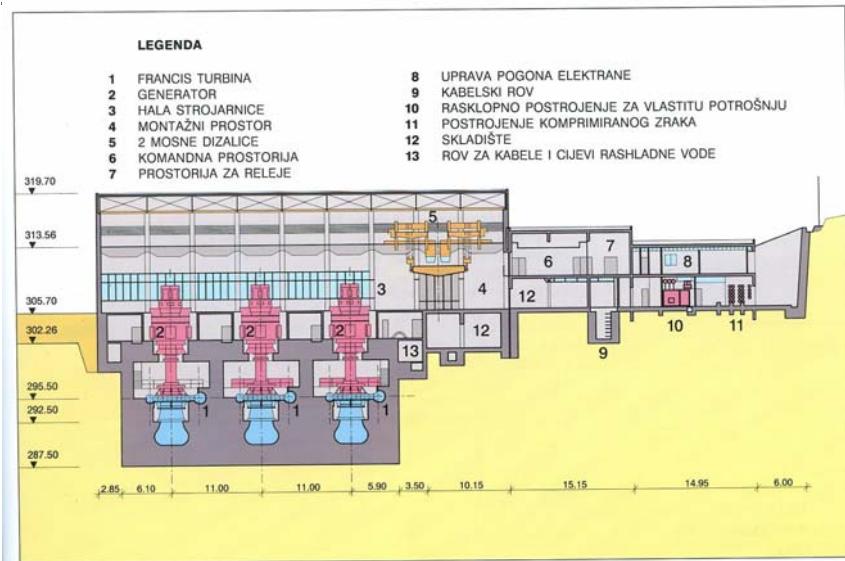
visokotlačna,
derivacijska HE
Francis t. 3x79MW

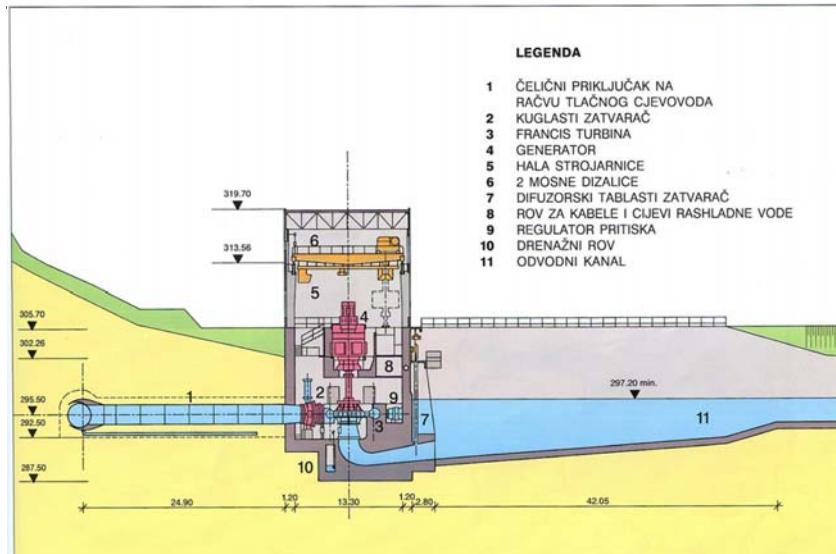
HE Orlovac

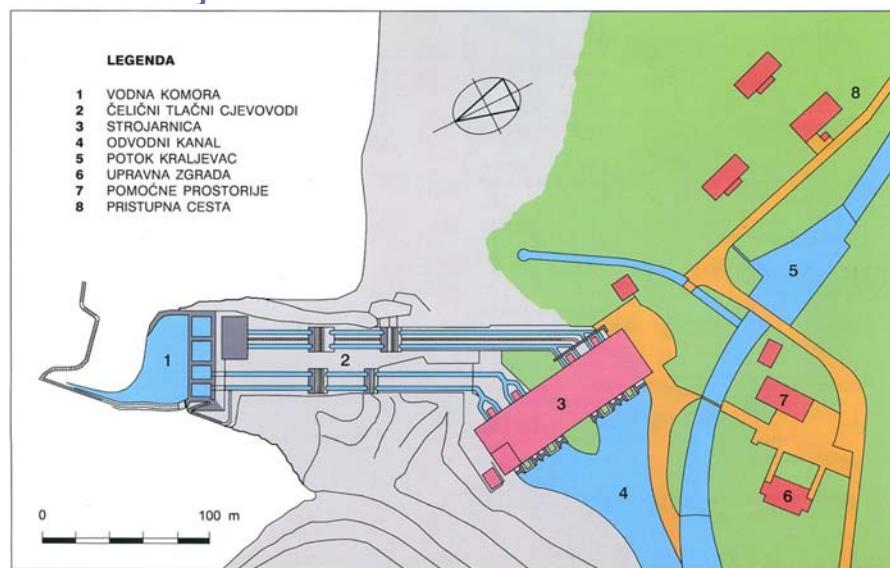
HE Orlovac

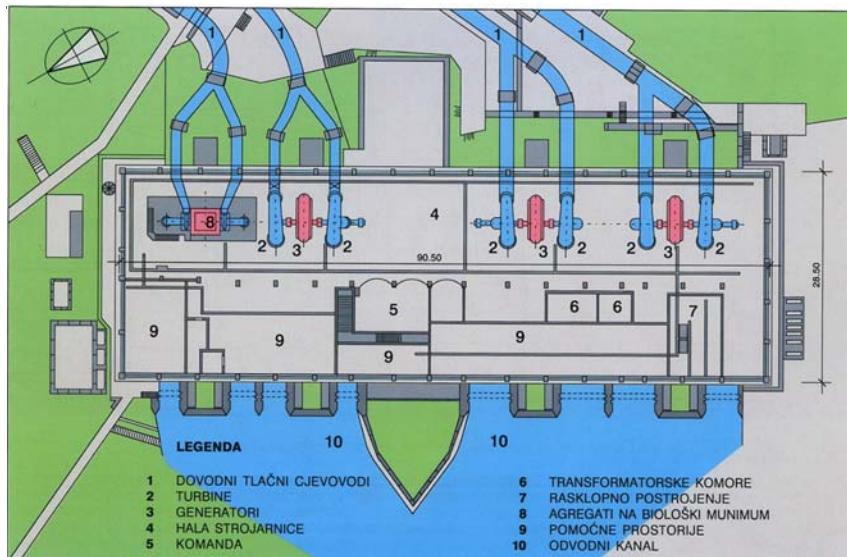
HE Orlovac

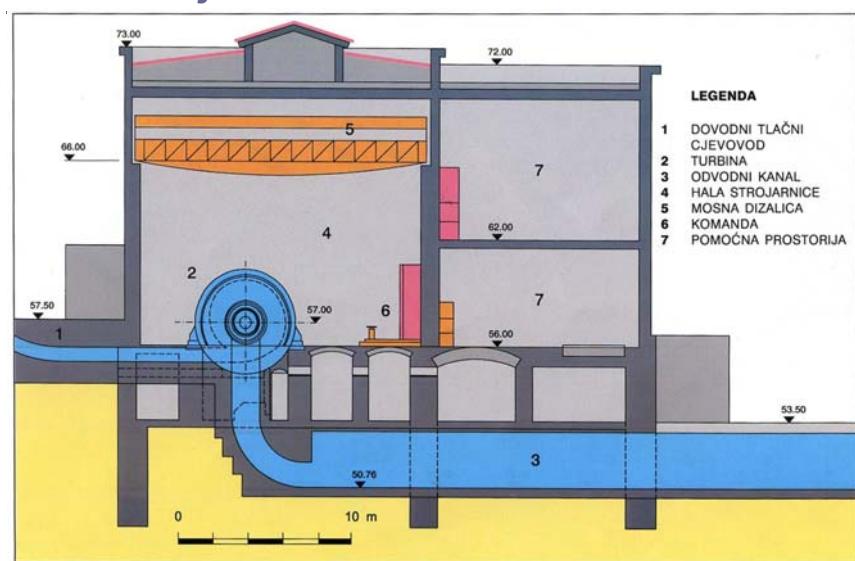
HE Kraljevac

HE Kraljevac

HE Kraljevac

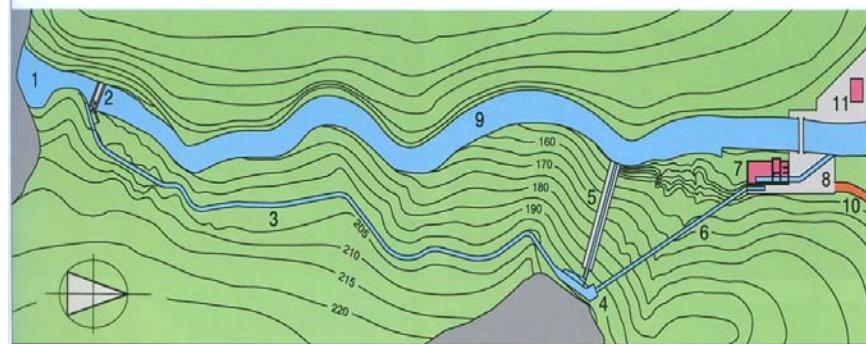
HE Zeleni vir

Visokotlačna derivacijska HE
Francis spiralna t.-2x0,9MW

LEGENDA

1	IZVORSKO JEZERCE U ŠPILJI	6	ČELIČNI TLAČNI CJEVOVOD
2	ZAHVATNA GRAĐEVINA	7	STROJARNICA
3	DOVODNI KANAL	8	ODVODNI KANAL
4	VODNA I ZASUNSKA KOMORA	9	POTOK CURAK
5	PRELJEV	10	PRISTUPNA CESTA ELEKTRANI
		11	PLANINARSKI DOM

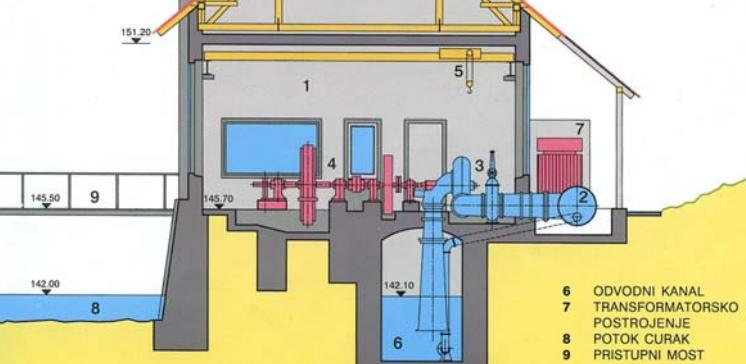
0 50 100 m

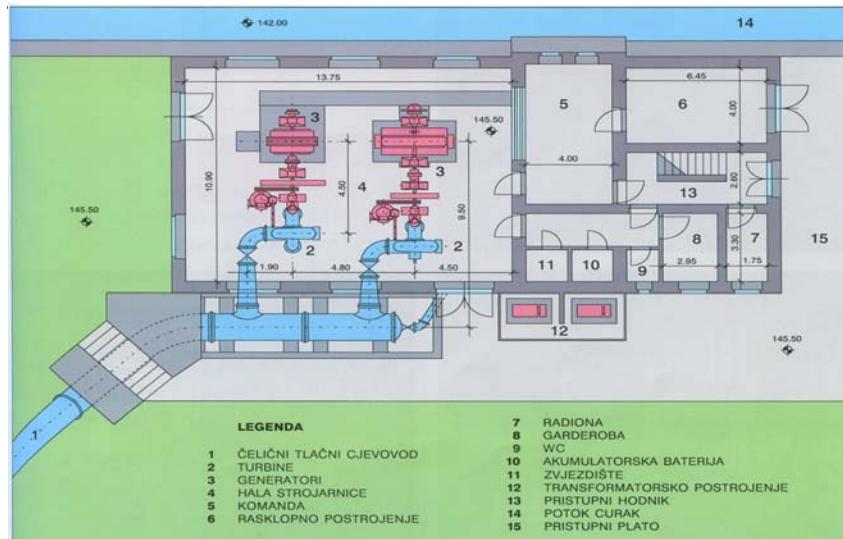
HE Zeleni vir

LEGENDA

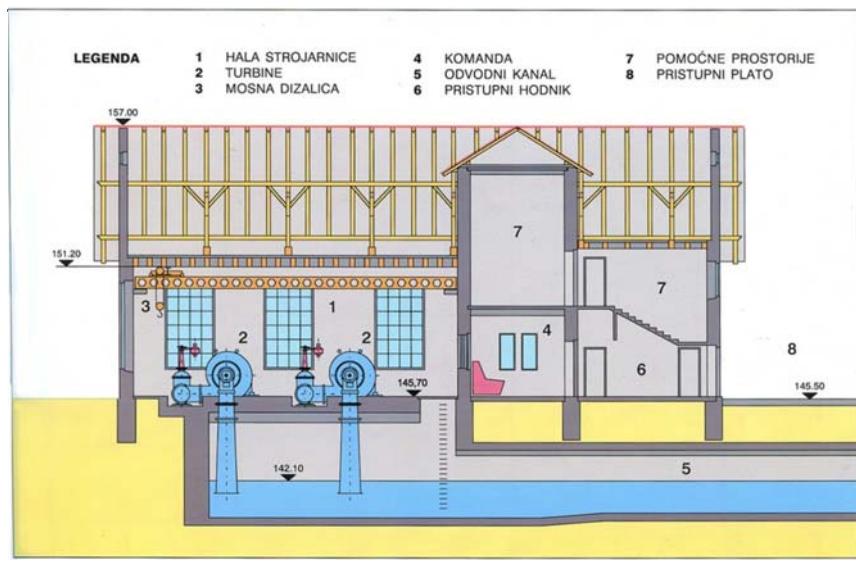
1	HALA STROJARNICE
2	ČELIČNI TLAČNI CJEVOVOD
3	TURBINA
4	GENERATOR
5	MOSNA DIZALICA

HE Zeleni vir

HE Zeleni vir

PODZEMNE STROJARNICE

□ Geološki i hidrogeološki uvjeti

- Vrsta i struktura stijene
- Pad i pružanje slojeva
- Stanje podzemnih voda

□ Švedski tip

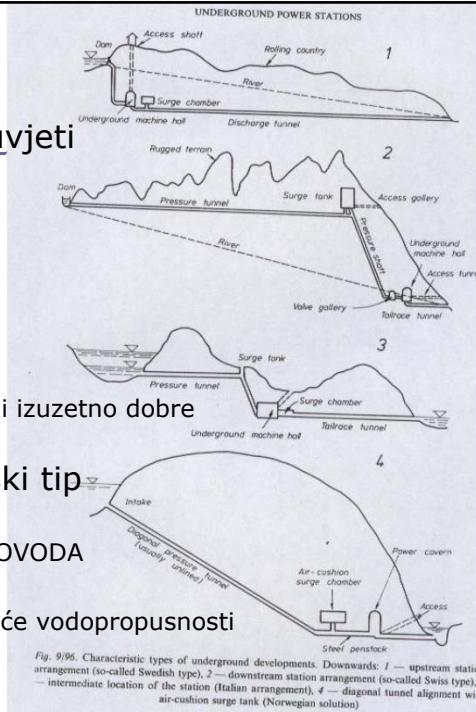
- TLAČNI DOVOD JE KRATAK
- BEZ GORNJE VODNE KOMORE
- ODVOD DUGAČAK
- Stijene male vodopropusnosti i izuzetno dobre geotehničke karakteristike

□ Švicarski- alpski ili dinarski tip

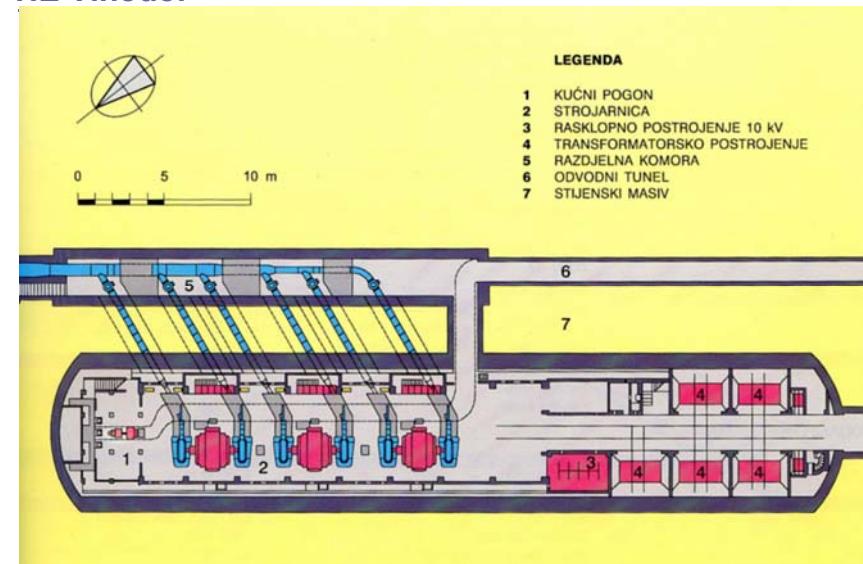
- TLAČNI DOVOD JE DUGAČAK
- VODNA KOMORA NA KRAJU DOVODA
- ODVOD KRATAK
- Vapnenačke stijene, masivi veće vodopropusnosti

□ Talijanski tip

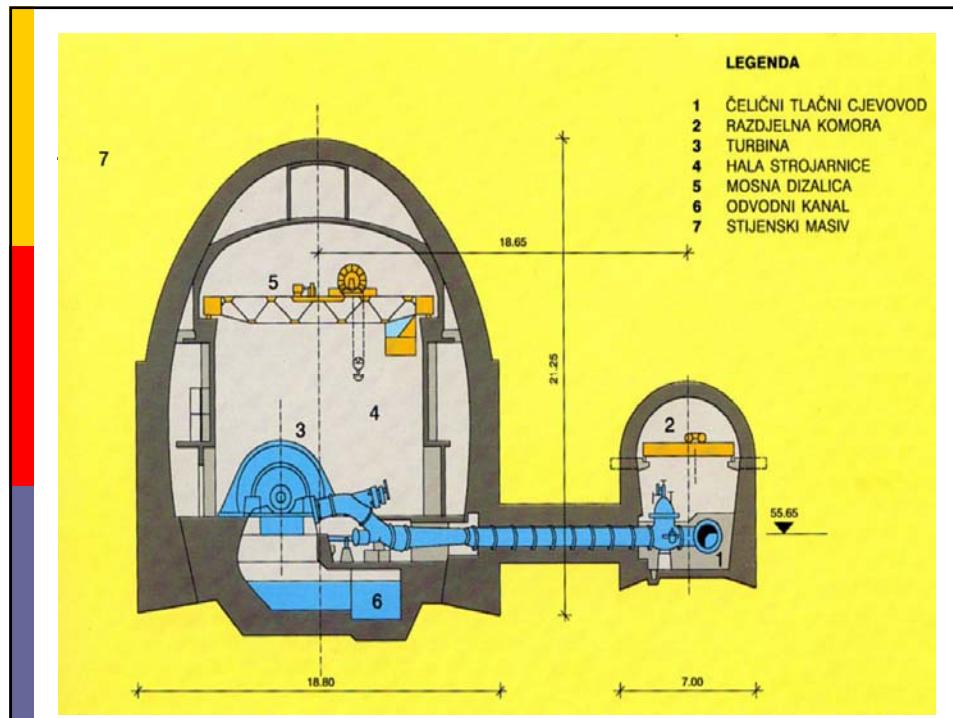
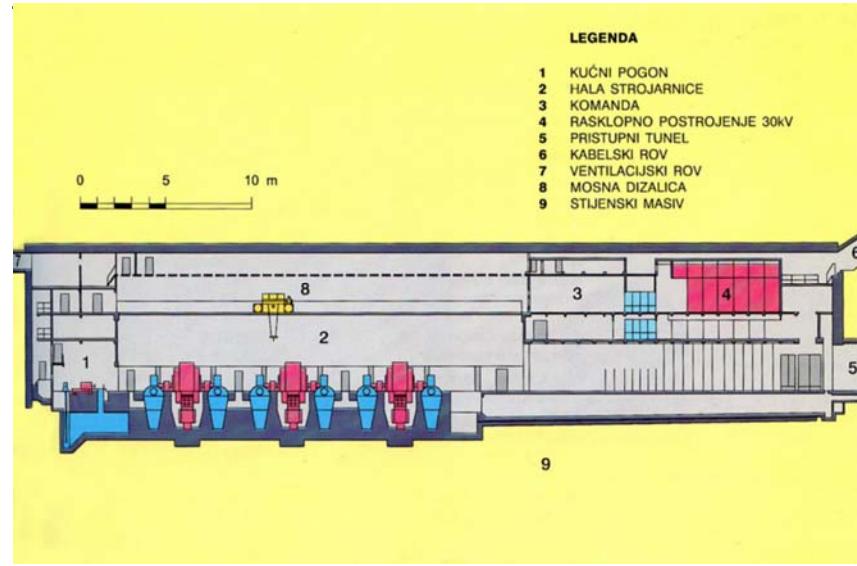
□ Norveški tip

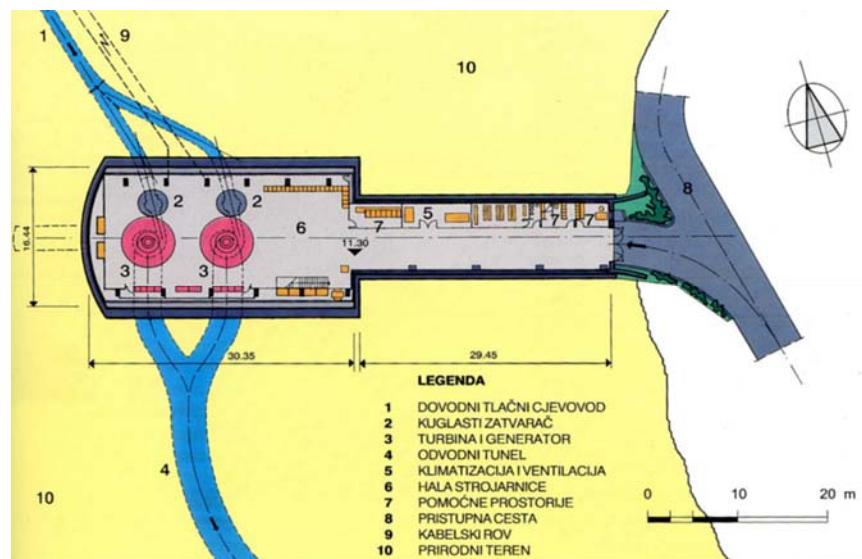
PODZEMNE STROJARNICE u RH HE Vinodol

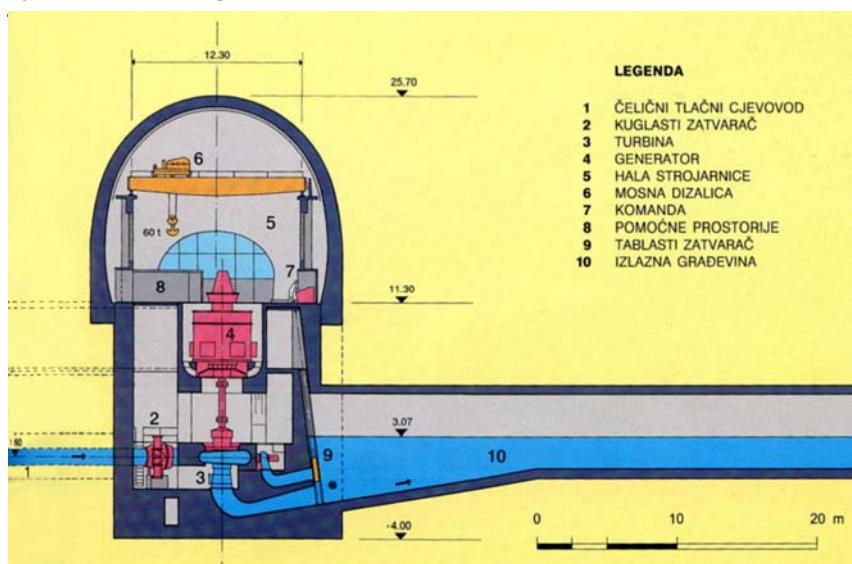
**PODZEMNE
STROJARNICE u RH
HE Vinodol**

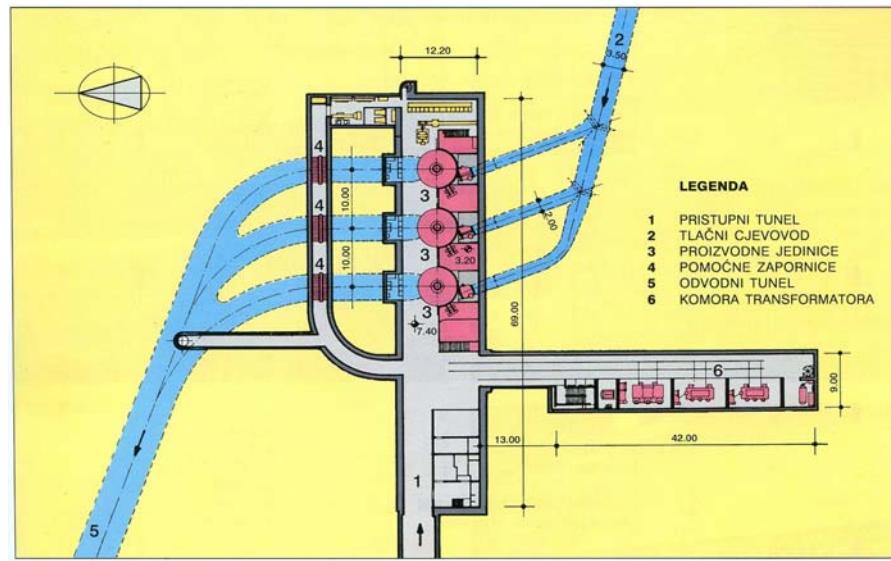
PODZEMNE STROJARNICE u RH – HE RIJEKA

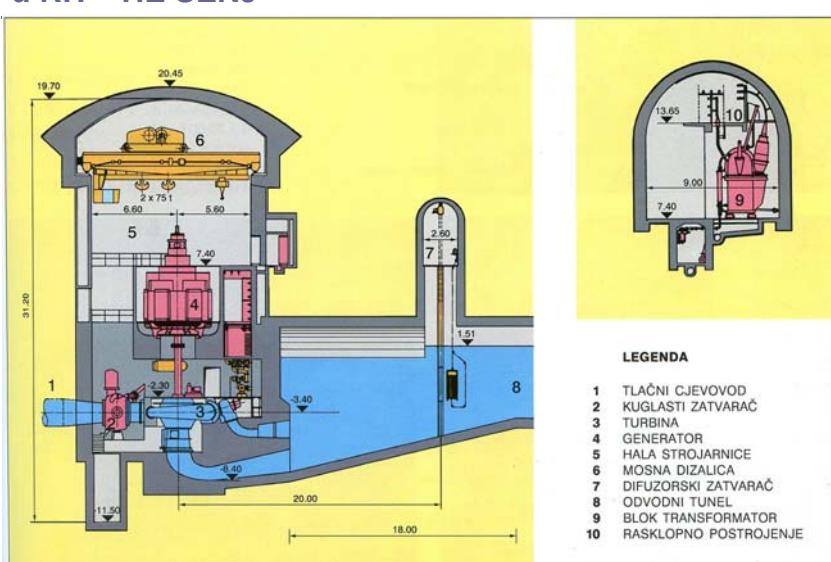
PODZEMNE STROJARNICE u RH – HE RIJEKA

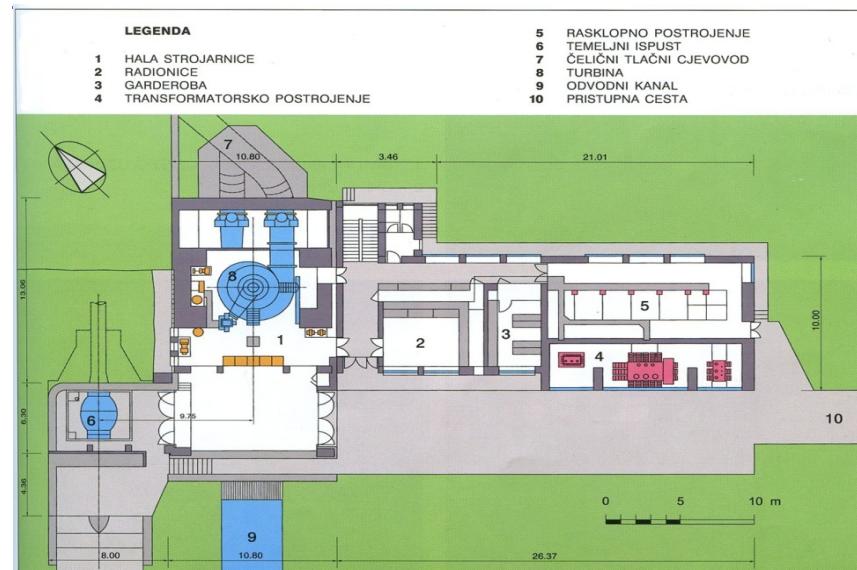
PODZEMNE STROJARNICE u RH – HE SENJ

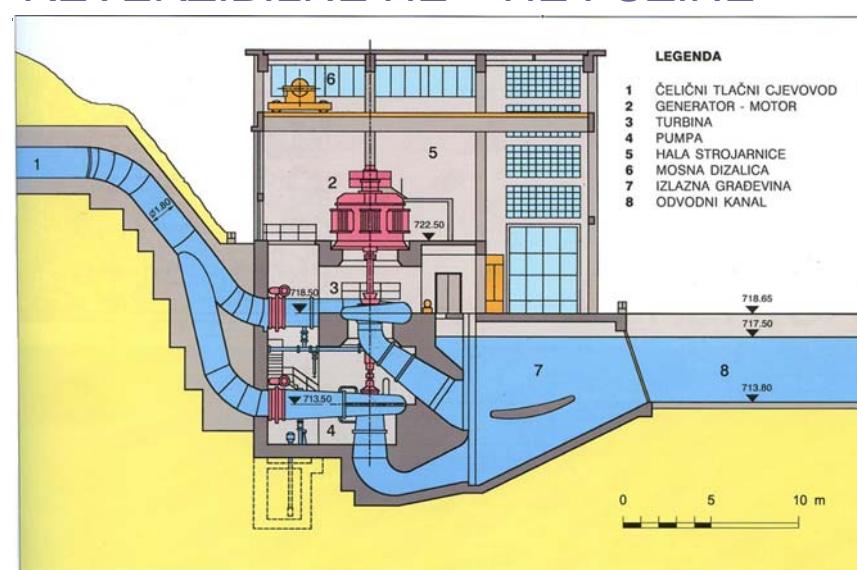
PODZEMNE STROJARNICE u RH – HE SENJ

REVERZIBILNE HE – HE FUŽINE

REVERZIBILNE HE – HE FUŽINE

REVERZIBILNE HE – HE FUŽINE

